

STUDENT

GODINA XXXII

8. JUN 1968.

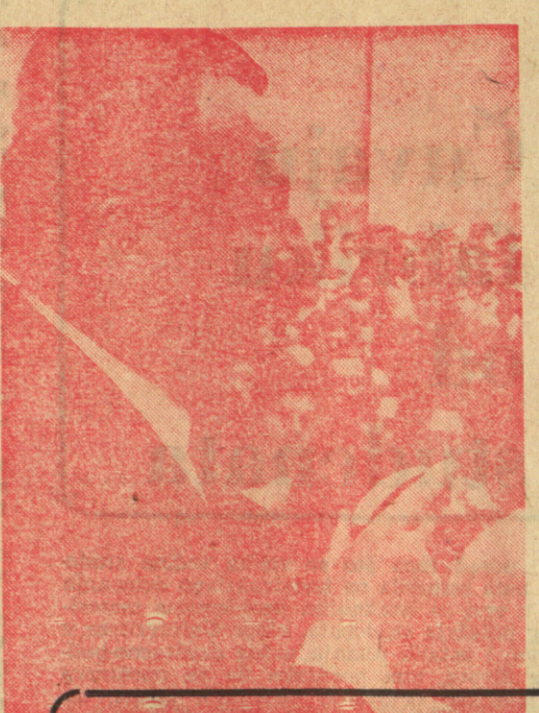
br. 2

LIST BEOGRADSKIH STUDENATA

vanredni broj

DRUŽE TITO,

Akcija koju ovih dana vodimo na Beogradskom univerzitetu inspirisana je Tvojom revolucionarnom mišlju i podrška je velikoj borbi koju vodiš. Mi smo uvek bili za Tebe, sa Tobom smo i ovog trenutka. Mi, studenti i profesori Beogradskog univerziteta, povelj smo borbu držeci se Tvoje misli da treba preći sa reči na delo. Ciljevi ove naše borbe su: istinsko sprovođenje i razvijanje samoupravljanja u svim oblastima našeg društva, dosledno i energično ostvarivanje mera društvene i privredne reforme, poboljšanje položaja i jačanje uloge radnog čoveka u našem društvu. Mi smo jedinstveni u toj borbi.

Dajemo punu podršku istorijskoj borbi koju vodiš i uveravamo Te da smo sastavni deo progresivnih snaga na čelu sa Savezom komunističke Jugoslavije i Tobom.

STUDENTI I PROFESORI BEOGRADSKOG UNIVERZITETA

Da se omogući brže i efikasnije rešavanje srednjih problema našeg socijalističkog društva kao samoupravne zajednice slobodnih i ravnopravnih naroda i narodnosti.

I

Nalazimo da je hitno potrebno:

1. Da se donesu mere koje će brzo smanjiti velike socijalne razlike u našoj zajednici. U vezi s tim zahtevamo: da se dosledno primenjuje socijalistički princip raspodele prema radu; da se jasno i tačno definišu kriterijumi za određivanje ličnih dohodaka; da se odrede najmanji i najveći mogući lični dohoci te da se ukinu one razlike u ličnim dohocima, koje su zasnovane na monopolističkim položajima; da se povede, energično, akcija protiv sticanja imovine na nesocijalistički način i da se nalizuje nepravedno stečena imovina.

Privilegije u našem društvu moraju da se likvidiraju.

Potrebne su mere po kojima će se dohotci iznad maksimalnih progresivno oporezivati.

2. Za efikasnije i brže rešavanje problema nezaposlenosti treba da se izradi dugoročna koncepcija razvoja naše privrede i da se, kao nešto što je osnovno, obezbedi pravo na rad svim radnim ljudima naše zemlje. A zato je potrebno da se donese odgovarajući program investicione politike, da bi se politika (program) zapošljavanja, ostvarivao uz stalno stvaranje boljih materijalnih i kulturnih uslova za život naših ljudi.

Doneti i mere za zapošljavanje mladih stručnih kadrova. Stoga je neodložno rešiti pitanje pripravnčkog staža i obaveznog zapošljavanja svih mladih stručnjaka, te pitanje honorarnog rada, koji treba da se svede na minimum ili da se ukinu sasvim.

U kadrovskoj politici dosledno da se sprovođa načelo da se na mesta koja traže određene kvalifikacije zaposle ljudi koji imaju takve kvalifikacije.

JEDINSTVO POKRETA

Naš pokret, koga neki već nazivaju i prepodrom, ima na svojoj periferiji nekih malodušnih oklevanja i sektaške mrzovolje, a jedne, i jedne neverovatno bezočne namere da mu se ospori ono što je najizvornije i najbolje u njemu: jedinstvo u okviru donetog programa, s druge strane. Onaj kome zaista sve ovo smeta, a takvih je premnogo, udara u ono što je najglavnije, zapravo u to besprimerno jedinstvo studenata i nastavnika ovog Univerziteta. To je nastup moćnika koji ide na glavni busiju, rešen da po hitnom postupku eliminiše sve što mu smeta. Moćnici su ovde izvesne institucije, izvesni slojevi i grupe koje ovaj pokret hoće da svodi na pravu meru; da ih demistifikuje i da se malo đavolski pošali sa njima. Vesti javne i polujavne, grдне laži i perfidne interpretacije tekstova našeg akcionog programa, lažne poruke, leci isli išli su, u velikom valu, da dovede pojedine fakultete u zabunu, pa da posle lakše dovedu u to stanje

AKCIONO-POLITIČKI PROGRAM

3. Nužne su mere za brže uspostavljanje samoupravnih odnosa u našem društvu i za otklanjanje birokratskih snaga koje zaustavljaju razvoj naše zajednice.

Sistem samoupravnih odnosa treba dosledno razviti ne samo u radnim organizacijama, nego i na svim nivoima našeg društva, od opštine do federacije, na taj način što će u tim samoupravnim organima većinu činiti neposredni proizvođači. Polazna pozicija za stvarno razvijanje neposrednog samoupravljanja jeste da neposredni samoupravljači samostalno odlučuju o svim bitnim uslovima svoga rada, a posebno o višku rada.

Svi samoupravni organi treba da budu odgovorni za ostvarivanje zadataka koji spadaju u njihovu nadležnost i da budu pozivani na društvenu odgovornost u slučaju da te zadatke ne izvrše.

Nužno je da se postavi problem lične odgovornosti.

4. Demokratizacija svih društvenih i političkih organizacija, posebno Saveza komunista, treba da bude temeljnija i brža, u skladu sa razvojem samoupravnih odnosa. Oni treba da obuhvati, naročito, sva sredstva informisanja javnog mnjenja. Demokratizacija, najzad, treba da omogući ostvarivanje svih sloboda i prava predviđenih Ustavom.

(NASTAVAK NA 2. STRANI)

neke druge fakultete, i fako redom. Pa malo je i neverovatno da se toliko obmanjujućih vesti pronosilo, da se s toliko žurbe tražio bilo kakav kompromitujući podatak, da se, naposljetku, toliko uspešno lansiralo sve ono što ima i pozitivnog značaja za nas: otkriva nam mesto gde su važni problemi društva isl. To nam jasno govori da je nužno da se jedinstvo pokreta sačuva u ovoj meri u kojoj se pokazalo, inače ništa se uspešno obaviti neće. Kažemo »neće« zbog toga što je svaka plemenita reformatorska i kritička akcija unapred osuđena na tako odvratne reakcije i zato što se neki naši globalni stavovi, kao na primer stav prema socijalnoj nejednakosti, zaista neprihvatljiv i za veliki broj ljudi. Nije čudo što se taj stav, koji smo istakli kao osnovni, dugo prećutkivao i sada se još prećutkuje. Mnogi ljudi ne mogu, bukvalno ne mogu, da shvate da o jednakosti treba, danas i ovde, razgovarati. Među te ljude spada i jedan broj onih vrlo moćnih i najmoćnijih ljudi i slojeva, od kojih i potiču svi pokušaji klevete, razbijanja, podvala isl. Zbog toga ponavljamo: jedinstvo, jedinstvo, pre svega.

Mi verujemo u to jedinstvo, a što sada nalažavamo potrebu za njim uslovljeno je uviđanjem da nam je potrebno odmah da obeležimo sve pravce iz kojih otpor dolazi, time će se proširiti naš uvid u istorijsku situaciju koju treba da menjamo.

Dakle, našem programu dodajemo još jednu tačku: jedinstvo neka bude na početku i na kraju naših akcija.

KO STOJI IZA IZJAVLJIVANJA VAMNOGIH RADNIH KOLEKTIVA

Oni koji su izbliza gledali kretanja među studentima ovog univerziteta, u poslednje vreme, mogli su, i bez velike pronaljalivosti, da predvide ovo što se upravo desilo. Ali ako se nešto nije nikako moglo predvideti, onda su to najpre ovakve negativne ocene koje nam izriču mnoge radne organizacije. Osnovna odlika tog fenomena, tih pisama radnih kolektiva, koja liče jedno na drugo, jeste protivu rečnost. I to jedna osobitna vrsta protivrečnosti koja je nespojiva ni sa najelementarnijim osećanjem istorijske situacije. To nije svojstvo no radničkoj klasi.

Prva apsurdna činjenica koja nam upuću u oči jeste čudna upotreba reči »nasilje«. Prema onome što se piše i govori, javno, ispada da su studenti silovali Narodnu Miliciju, da su birali milicijske stanice i drže ih u obruču. Sve ono što je od ponedeljka naovamo karak-

terisalo studentsko kretanje po gradu i po fakultetima, red, samokontrola, istovetno je sa starom rečju nasilje.

S jedne apsurdne činjenice prelazimo na apsurdnu predstavu o jednoj istorijskoj situaciji. U čemu je reč? Najpre da ponovimo ono što je više puta, na raznim mestima, na kojima se tačnost čeni, rečeno: da terete reforme snosi privreda, odnosno jedan deo radničke klase da se, suočavamo s neshvatljivim razlikama u materijalnim posedima. Vlada jedna opšta mistifikacija kriterijuma na osnovu kojih neko živi u obilju a neko u šturoj oskudici. Mnoge institucije, one koje imaju monopole, one koje su dotirane i dr. ponašaju se sitnosopstvenički u borbu za svoje privilegije i za održanje statusa kvo često vodi i pod samourpavnim parolama.

Ako bi nekome išlo u račun da se u to unese mera pravednosti, onda bi to išlo u račun radničkoj klasi koja može biti, i biva, nezadovoljna gledajući sve veći porast gospodstva, dokoličarenja, stvaranje elitnih slojeva isl. Ali, šta se

zabva? Studenti, oni koji su sinovi te radničke klase, reše da se suprotstave tim tendencijama a zatim dobijaju prekore i opomene.

U ovo kolo besmislica uhvatila se i još jedna, pozamašna. Radnički kolektivi ne vide šta piše u studentskim programima, oni te programe čitaju otpozadi i tu i zastanu. Tako ispada da se studenti bore za ono što njima treba.

Daleko sam od toga da ovako shematizovano i protivrečnu koncepciju istorijske situacije prihvatim kao zbiljsku. Ali to priprosto tumačenje pripada jednom sloju koji je kulturu i logiku zaista zadužio arsenalom velikih besmislica. Taj se sloj uopšteno zove birokratija. Samo njoj pripada takav sklop, samo je ona spremna da nekome to nameće.

Da budem određen, birokratija ove vrste, koja stoji iza ovakvih akcija i želi da inscentra konflikt između radnika i studenata, jeste i birokratija u Savezu komunista i birokratija u proizvodnji i u dravnim službama, a posebno je jaka ona u štampi (štampa je izrazito hijerihjska struktura koja se samoupravljanjem

zaklanja onda kada želi da se sačuva od kritike, od odgovornosti isl.).

Pri pokretu radnika i studenata, birokratija oseća da gubi tlo pod nogama, oseća da se gube ona tamna mesta u kojima ona najradije prebiva, pa u strahu povlači besmislene poteze. Zapijemo se, da li je bilo u poslednje vreme tako lošije procene političkog stanja, da li je bilo većih besmislica koje su se nudile kao objašnjenje ovoga što se zbiva isl.

Našem pokretu je nužno neposredno pozivanje sa radničkom klasom. On treba da joj objasni svoja opšta načela, a on njemu da predloži jednu istorijsku mogućnost da se ta načela ostvaruju, da postanu složenija i savitljivija, da ne ostanu jalova parola. Ali upravo toga se birokratija najviše plaši, ona sada naređuje da su čuvaju fabrike od studenata. Jer, kako ona govori, studenti ruše fabrike. Eto jedne znamenite besmislice.

D. VUKOVIĆ

Prof. NIKOLA ČEBELJIĆ

Postoji tajni kanal preko kojeg se širi fama među radnike

Moram sa žaljenjem da konstatujem da postoji neki periferni partijski kanal preko kojeg se širi fama među radnike o tobožnjem divljanju studenata, o tome da su njihove akcije motivisane rušilačkim strastima i instinktima. Očigledno je da su takve ocene potpuno suprotne stvarnom sadržaju i toku akcije. One predstavljaju pokušaj da se nanese moralni udar pravednim zahtevima za koje se borimo, u njima se krije namera da se izazove nepoverenje i otpor radnika prema studentima. Moramo uložiti sve napore da se izobličie takvi pokušaji i ta rdava i neprincipijelna taktička igra.

Čini mi se da se ispoljava i pretrani strah od neprijateljskih snaga prošlosti. Iako njihove pozicije jačaju u poslednje vreme, to ne bi smeo biti razlog da se guše naša elementarna demokratska prava, pravo zbora i dogovora, pravo na javno manifestovanje naših raspoloženja i mirne demonstracije. Valja tražiti neodložnu valorizaciju tih osnovnih građanskih prava.

Možemo biti zadovoljni činjenicom da naša akcija već ubire prve plodove, da je led krenuo. Njenom snagom i njenim moralnim vrednostima stavljen je u pokret društveni mehanizam za rešavanje istaknutih programskih zahteva. Svi su ti zahtevi bez izuzetka na liniji daljeg razvoja socijalizma i socijalističke demokratije, i upravljani na energično suzbijanje nesocijalističkih pojava koje su tako duboko i s pravom zabrinjavale našu mladu generaciju.

Ne možemo se oteti utisku da se i ovde radi o nekim čudnim divergencijama. Oficijalno se priznaje i uvažava opravdanost pokrenutih zahteva, ali se s druge strane vrši snažan na-

pad na metod preduzete akcije. Prigovara se da nisu korišćene demokratske institucije i postupci i da se želelo nasilje da koristi kao sredstvo borbe. Jasno je, međutim, da studenti nisu pribegli sili već su, naprotiv, bili žrtve grube sile.

Pokrenuti problemi bili su dobro poznati; na njih je često ukazivano. Kucalo se na sva vrata i zvonilo na sva zvana. Ali, oni nisu ni brzo ni adekvatno rešavani, već su se gomilali. Dopuslilo se da se stvari razvijaju do tačke ključanja i dobiju eksplozivne forme. Odgovornost za to ne može biti prebačena na studente. Potpuno je pogrešno odvajati suštinu njihovih zahteva od primenjenih metoda. To bi umanjilo punu vrednost i puni značaj ove akcije. Ona je bila čista, bez zadnjih namera, bez političke špekulacije, nadahnuta interesima našeg socijalističkog društva i socijalističkog razvoja. Mi moramo da branimo tu nienu čistotu od svih pogrešnih tumačenja i svakog izvrgavanja.

Uporedo sa ubrzanim postupkom oko rešavanja pokrenutih zahteva, što je naišlo na naše jednodušno odobravanje, tekli i događaji koji izazivaju zabrinutost i jačaju uznemirenost. Pojačavaju se mere represije i ograničavanja slobode. Pored zabrane javnih manifestacija, došla je zabrana »Studenta«, glasila beogradskih studenata. Milicionerska ovsada Univerziteta traje i dalje, prkos suprotnih obećanja. Vrše se neprijatni moralni pritisci na institucije i organizacije koje bezrezervno podržavaju sadašnji studentski pokret.

Ne može se preći ni preko činjenice da dosad još nije niko povukao političke konsekvence za primenu nasilja protiv studenata. Čak ni simboličnog odjeka nije bilo na ovaj opravdani zahtev nezavisno od preduzetog toka istrage. Mudrost je nalagala da se nešto odmah u tom pravcu učini i bar neki od funkcionera povuče sa dužnosti.

Možemo biti srećni što su naši studenti u ovim danima pokazali visoki stepen političke zrelosti, što su bili na visini jednog istorijskog trenutka. Oni su jednom za svagda opovrgli sumnje u vrednost našeg mladog naraštaja. Delovali su kao svest društva, kao svest nacije i svest socijalizma. To uliva veru i samopouzdanje; to ne može a da ne uzbuđi svakog čestitog građanina ove zemlje.

Setio sam se priče Maksima Gorkog o Sokolu, koju sam čitao kao mladić i pod visokom temperaturom. Ona počinje poetskim i krilatim rečima: »Ludost hrabrih mi pevamo himnu. Ludost hrabrih, eto mudrosti životal. Pored vrline hrabrosti studenti su pokazali i veliku mudrosti. Zato je ova akcija bila tako zrela, velika, upečatljiva i sa tako ogromnim odjecima. Neke obe te vrline i ubuduće krase sve naše napore i sva naša htenja.

(Govor prof. Čebeljića održan 5. juna na Ekonomskom fakultetu)

držan od radnika, popeo sam se na stolicu i pročitao apel studenata Beogradskog Univerziteta upućen radnicima. Nisam pesnik da bih mogao verno prikazati oduševljenja koje je zahvatilo radnike kada su saznali zahteve studenata. Zatim sam predložio da skup formira komisiju radnika koja bi formulisala tekst apela radnika i predložila ga skupu na usvajanje. Videvši ovakav razvoj događaja, direktor je napustio sastranak, a za njim su krenuli i članovi Sekretarijata osnovne organizacije (ne svi), dok je u sali ostao najveći broj članova kolektiva. Zatim sam predložio radnicima da se vrata na svoja radna mesta, s tim da posle završetka radnog vremena ostanu da odluču o prihvatanju i potpisivanju teksta koji će komisija formulisati. Negde oko 14 i 35 iznenada me je pozvao direktor fabrike. Kada sam stigao u njegov kabinet, tamo su se okupili svi šefovi odeljenja, članovi sekretarijata, rukovodioci beogradskog bazena Elektronske industrije Niš, kao i neki predstavnici komiteta i opštine Zemun. Bio sam iznenađen brzinom kojom je direktor uspeo da sve ove ljude tako brzo okupi. Direktor je počeo svoj pleođaje, obraćajući se prvenstveno pridošlim drugovima, iznošenjem trenutne situacije: »Jelenković Buda koji se izdaje za nekakvog člana Akcionog odbora studenata, pozvao je radnike da uništavaju laboratorije i fabričke instrumente. Od prisutnih na ovom skupu počela je da kulja bujica uvreda na moj račun, čisto lične prirode, sve sa ciljem da pred skupom budem prikazan u najgorem svetlu. Kao vrhunac nemoralna i podlosti došla je izjava da me je na skupu podržala šačica neradnika, njih 15. Dok je sastanak još bio u toku, preko razglasne stanice dato je obaveštenje da se zabranjuje svako okupljanje radnika. Osećam se dužnim da beogradskim studentima prenesem izjavu koju je na ovom sastanku dao Zdravko Milojević, član sekretarijata Osnovne organizacije SK u ovoj fabrici, kao ilustraciju toga koliko su neki komunisti izgubili korak sa vremenom u kome žive. Citiram: »Slobodno ti, Budo, prenesi tvojim drugovima po fakultetima da ćemo ih najuriti kao miševe iz zgrada koje su okupirali«.

Skup mu je odobravao. Tako je tog dana delimično sprečena akcija radnika da ne pošalju telegram solidarnosti beogradskim studentima.

Sve se ovo događalo 5. juna, a 7. juna radnici su uspeali da akcionom odboru i savezu studenata BU dostave sledeći apel sa potpisima.

BUDIMIR JELENKOVIĆ

Radnici fabrike V. F. uređaja Zemun.

Ljubivoje Živojinović, Veronika Sprčić, Dragica Goković, Zorka Vujaklija, Branislava Mihajlović, Milica Alimpić, Ružica Prekodravac, Vinka Lazić, Rafka Stojanović, Snežana Veljković, Kovička Gvozdenović, Vladanka Stojković, Ilnka Stojković, Milenko Milovanović, Rosa Crtulja, Milojka Stevčević, Dušanka Srećković, Zora Milosavić, Dana Rečić, Zlatija Bulatović, Bojana Siržlić, Ljiljana Pejić, Olga Đorđević, Marija Bošković, Dušanka Radulović, Gordana Stevanović, Jelena Butulija, Dragica Mišljenović, Jovan Bardić, Nada Marković, Stefica Milošević, Milena Jocić, Ljiljana Jakonić, Zorica Romanić, Jovanka Jakimović, Radojka Salčić, Zivka Bobić, Milka Mitrović, Tomanija Milenković, Mica Marković, Milosav Golbočanin, Milanka Đurđević, Petar Kiždobranski, Sreten Aleksić, Ivan Trajković, Fane Ralevski, Zoran Nikolić, Svetislav Vasović, Dobrivoje Stanković, Slobodan Radosavljević, Vasilije Novaković, Desanka Zivotić, Slobodan Đokić, Branko Beara i drugi, čiji spisak (mada nam je javljeno da su potpisali pismo) — nismo dobili do zaključenja broja.

Čuvaju fabriku od studenata

I pored toga što se velika većina studenata usmerila na konstruktivno delovanje u vezi sa istaknutim problemima materijalnog položaja studenata, uloge Univerziteta u društvu, i ostalih pitanja našeg društveno-političkog života, ima podataka da se poostava neprijateljsko delovanje pojedinih grupa, usmereno na rušenje osnovnih tekovina naše radničke klase i celog društva.

U cilju aktivnog sprečavanja takvih pojava i zaštite interesa našeg radnog kolektiva i sredstava koja su nam poverena na korišćenje, Radnički savet izvršavajući svoju obavezu koju kao izabrano samoupravno telo ima prema svim članovima kolektiva i interesima celog kolektiva i društva, donosi sledeću:

ODLUKU

1. Ustanovljavaju se radničke straže za obezbeđenje imovine preduzeća. Određivanje broja stražara i njihovog rasporeda poverava se direktoru preduzeća koji će se konsultovati sa predsednikom Radničkog saveta, predsednikom organizacije Sindikata u preduzeću i sekretari-

(NASTAVAK SA 1. STRANE)

Akciono-politički program

5. Sprečiti, energično, sve pokušaje, da se društvena svojina dezintetriše ili da se izrođava u akcionarsku svojinu.

Sprečiti tendencije da se lični rad pretvara u kapitalisanje pojedinaca i grupa, a ove (tendencije) svesti u okvire Ustava i pozitivnih zakonskih propisa.

6. Izmeniti, što pre, Zakon o stambenim odnosima, da bi se onemogućilo špekulisanje stanovima u društvenoj i privatnoj svojini.

7. Odnosi u kulturi treba da budu takvi da onemogućie komercijalizaciju, a da stvore uslove u kojima bi kulturna dobra i stvaralaštvo bili pristupačni svima.

II

1. Odmah preduzeti reformu školskog sistema, da bi se on uskladio sa potrebama razvoja naše privrede, kulture i samoupravnih odnosa.

Izjava Dušana Matića

Pozvali su me da čitam pesmu. Nisam otišao iz prostog razloga što smatram da vreme nije za književne večeri. Da li sam sa vama? Pa s kim bih mogao biti u ovom trenutku! Vi ste kao plamen koji je za tili čas poremetio sve jedinospasavajuće i komotne pregrade i podele gde su se za tili čas svi, od Sežane do Đevdellje, pokrenuli, promucali i govorili. Svedjedno kako.

Na meni nije da govorim. Na vama je. Vašem pokretu, ako ni za šta drugo, a ono hvala što je trgao SIV da predloži Zakon o podizanju minimalnih ličnih dohodaka od 15 na 30.000 s. dinara. Zato zaslužujete da uđete u političku istoriju ne samo ovog grada već i cele zemlje.

Mirno pregovarajte, ali dostojanstveno.

Zaboravite stare reči, izmislite nove reči, zašto ste mladi.

Mladost je inventivna.

Pronađite svoj novi rečnik.

Progovorite jezikom novog vremena.

Mladići i devojke za ljubav stvoreni. Tako se obratio mladima despot Lazarević, u XV veku, u prvoj svetovnoj pesmi.

Danas mladići i devojke za borbu stvoreni, pozdravlja vas vaš

DUŠAN MATIĆ

jatom Konferencije Saveza komunista i IMT-a. Straže ustanoviti za sve smene neprekidno do dalje odluke Radničkog saveta.

Naknada za prekovremeni rad stražara plaćivaće se na teret sredstava celog preduzeća.

2. Za odobrenje ulaska i izlaska iz preduzeća u toku radnih smena ovlašćeni su isključivo rukovodioci radnih jedinica.

3. Odobrenje za ulazak u preduzeće licima koja nisu članovi našeg kolektiva i kolektiva koji izdove radove u krugu preduzeća, izdavače direktor preduzeća ili lica koja on za to ovlasti.

4. Svako unošenje u preduzeće i rasturanje svih sredstava propagande i agitacije van redovnih, i legalnih sredstava informisanja, zabranjuje se i smatraće se kao teška povreda radne dužnosti.

Direktor sektora za kadrove i opšte poslove dužan je da organizuje kontrolu izvršenja ove odluke.

5. Zabranjuje se svako održavanje skupova van postojećih organa i organizacija u preduzeću kao i sastanaka predviđenih internim aktima preduzeća.

Svako remećenje reda i normalne radne discipline sprečavati i prekršioce uzimati na odgovornost.

6. Davanje izjava i svako istupanje bilo u kom cilju i prilici u ime preduzeća i kolektiva IMT, van redovnih ovlašćenja i mimo postojećih organa i organizacija preduzeća, nije dozvoljeno. Svaki prekršaj u ovom smislu smatraće se teškom povredom radne dužnosti.

Sve odluke se odnose i na radnike koji nisu članovi kolektiva IMT-a a izdove radove u preduzeću.

Radnički savet poziva sve članove kolektiva da se ove odluke striktno pridržavaju, da uzmu aktivno učešće u njenom sprovođenju i da svojim nastojanjima i delovanjem obezbede njenu doslednu primenu.

S ovom odlukom upoznati sve članove kolektiva na uobičajeni način.

Društveno političke organizacije u preduzeću se umoljavaju da u objašnjavanju odluke i njenom sprovođenju pruže punu podršku.

Beograd, 6. VI 1968. god.

Radnički savet IMT-a

Predsednik

Matić ing. Milan, s. r.

2. Da se ostvare Ustavom zagarantovana prava na jednake uslove za školovanje svih mladih ljudi.

3. Da se donese Zakon o autonomiji Univerziteta.

Naglašavamo neophodnost i sledećih konkretnih mera.

a) Za organizovanje Univerziteta kao samoupravne institucije na kojoj se slobodno razvija progresivna i kritička naučna misao. Zbog toga je potrebno da se brže razvijaju stvarni samoupravni odnosi na Univerzitetu i da se stvaralački izgrađuju oni samoupravni oblici koji odgovaraju univerzitetnoj sredini.

Potrebno je da se obezbedi stvarno učešće studenata u samoupravljanju. Isto tako, potrebno je da materijalni položaj Univerziteta bude bolji i da se obezbedi dosledna primena principa dohotka i formiranja potrebnih materijalnih sredstava.

b) Da socijalna struktura studenata odgovara strukturi društva.

c) da se poboljša materijalni položaj studenata i da se pristupi intenzivnoj izgradnji ustanov studentskog standarda. A te ustanove treba predati studentima na upravljanje na principu samoupravnih odnosa našeg društva.

d) Da jača uticaj nauke, Univerziteta i studenata na formiranje osnovnih shvatanja o putevima i oblicima našeg društvenog i privrednog razvoja.

e) Da se uvede princip reizbornosti za sva zvanja i da se onemogući njegovo formalizovanje, a mladim ljudima, sposobnim za naučni i pedagoški rad, vrata Univerziteta da budu otvorena.

f) Da se ukinu svi propisi o plaćanju školarine u svim obrazovnim institucijama.

Beograd, 5. VI. 1968 godine

PLENUM UNIVERZITETSKOG ODBORA SAVEZA STUDENATA BEOGRADSKOG UNIVERZITETA UNIVERZITETSKI KOMITET SAVEZA KOMUNISTA BEOGRADSKOG UNIVERZITETA AKCIONI ODBORI STUDENATA SVIH FAKULTETA, VISOKIH I VISIH SKOLA I AKADEMIJA U BEOGRADU

Napomena: u štampi su se pojavile dve (ne lektorisane) verzije ovog programa. Ova treća koju ovde donosimo, može se smatrati konačnom.

Studentima i nastavnicima beogradskog Univerziteta

Dragi drugovi,

U poznati sa vašim akciono-političkim programom, prihvatamo ga u potpunosti i solidarišemo se sa vašim zahtevima za brže i efikasnije otklanjanje nagomilanih problema koji ometaju razvoj socijalističkih odnosa i punu afirmaciju samoupravljanja u našem društvu.

Vaša dosadašnja akcija pokazala je da ste dosledni linije Saveza komunista Jugoslavije i sigurni smo da ćete i nadalje očuvati čistotu svojih ideja. Zbog toga se pridružujemo zahtevu za deblokiranje BU i povlačenje pripadnika milicije.

Kolektiv Instituta »Boris Kidrič«

Sličan telegram uputio je i Institut za medicinska istraživanja Beograd

Umesto da usvoje pismo »odozgo« radnici podržali studente

Dana 5. VI 1968. godine sazvan je zbor kolektiva Elektronske industrije Niš, fabrike V. F. uređaja Zemun.

Jedina tačka dnevnog reda bilo je čitanje telegrama koji je sastavio sekretarijat partijske organizacije, a koji bi, po već ustaljenoj praksi u ovoj fabrici, kolektiv morao da usvoji. Radnik sam ove fabrike i istovremeno student, član Akcionog odbora studenata Beogradskog univerziteta. Kada je počelo čitanje telegrama koji je trebalo da bude upućen Gradskom komitetu, predložio sam da se radnici najpre upoznaju sa zahtevima i problemima koje studenti postavljaju, pa, pošto prođiskutujemo o svemu tome, da izaberemo komisiju koja bi formulisala telegram Akcionom odboru. Drugovi koji su vodili ovaj zbor nisu mi dozvolili da uzmem reč. Po-

Drugovi studenti i profesori Beogradskog Univerziteta, skup radnika fabrike V. F. uređaja iz Zemunja šalje vam tople reči solidarnosti i podrške u vašoj borbi za socijalizam, za istinsko samoupravljanje, koje se i posle 15 godina ne ostvaruje, za bratstvo i jedinstvo našeg naroda, za istinsku raspodelu prema radu, a ne fiktivnu koja destimulise radne ljude i do vodi do raslojavanja u našem društvu, za slobodu govora i mišljenja što je put za dezavuisanje oportunitizma svih vrsta koji nagriza i naše društvo i SKJ, za poštovanje autonomije Univerziteta i rešavanja problema studentske omladine kao integralnog dela našeg društva. Zbor radnih ljudi izražava nadu da ćete shvatiti svu odgovornost koju imate pred društvom i da ćete uspeti da vašu akciju dostojanstveno sprovedete u delo ne nasedajući nikakvim divergentnim zahtevima koji nisu u skladu sa pomenutim zahtevima i sa idealima revolucije.

Saljemo vam i spisak radnika koji su ovaj apel prihvatili i napominjemo da je izvestan broj šefova odeljenja sprečio potpisivanje ovog apela od strane radnika u svjtim odeljenjima.

Studentska KOMUNA

Ako hoćete da posetite Studentski grad odmah na ulazu dočekać vas bezazlesno lice nekog od studenata-redara, koji će vam učtivo (kao da se izvinijavaju što moraju baš to da rade, ali eto potrebno je) zatražiti studentske isprave, ako ste student, ili specijalne propusnice, ako to niste. A kad vas ta neobična straža propusti već ste stupili na teritoriju Crvene studentske komune, kako sada mnogi zovu ovaj grad. Od tog momenta za vas, kao i za sve ostale stanare, važi zakon koji nije doneo nijedan državni organ, već su ga studenti jednostavno pretpostavili nevidenom obliku međusobnog poverenja i razumevanja.

Studentski grad se trenutno nalazi u »vanrednom stanju«, tj. o njemu se brinu samo studenti sa svojim Akcionim odborom na čelu do dana kad to više ne bude potrebno. Svakih četiri sata sa zvučnika razglasne stanice se čuju objaveštenja da je isteklo vreme jedne smene dežurstva, te da je potrebno da se jave novi drugovi za novu smenu. Naravno, poziv nije potrebno ponavljati, jer mnogi žele da ostanu i po čitavu noć na jednom od 70-tak »strazarskih« mesta.

A ako treba raditi i neke druge poslove, problema nema jer ovdje se svi postavljeni zadaci izvršavaju. Zbog toga i nije teško objasniti zašto od momenta uspostavljanja »vanrednog stanja« nije došlo ni do kakvog incidenta, niti se desila bilo kakva šteta. Uprava doma i restorana su se potpuno solidarizovali sa studentskim akcijama, oni im pružaju svaku pomoć bez uslovljavanja. A susedno omladinsko naselje se sportski takmiči sa studentima. Tamo

kao da niko ne želi da se seti poznatog incidenta, koga su neki beogradske listovi podlo prikazivali kao uzrok kasnijih demonstracija. Naravno, ko je bliži zdravog razuma tako ne govori, izuzev ako nema zle namere. Brigadisti nisu naseli konstrukcijama o studentskom »huliganstvu«, jer im nije teško da vide pravi smisao ovog naprednog pokreta.

U ovoj »studentskoj komuni« novinari i beogradske novine su najmanje cenjeni gosti. U to se je bilo lako uveriti ovih dana, kada su na skupovima novinari bili izviždani kao dezinformatori, a juče su na glavnom ulazu u Studentski grad u znak protesta protiv takvog stava jednog dela štampe ceo dan gorele novine nekih beogradske izdavačkih kuća. Jedino je »Student« mnogo tražen list. Tako je u znak protesta protiv prvobitne zabrane ovog lista nekoliko hiljada studenata Studentskog grada do kasno u noć mitingovalo, a posle skidanja zabrane odato mu je bezrezervno priznanje za objektivno prikazivanje poznatih događaja, uprkos ocenama okružnog tužioca.

Sinoć je održan zbor studenata Studentskog grada, na kome se raspravljalo o dosadašnjim akcijama i njihovim rezultatima. Zbor je pozdravilo mnoštvo predstavnika fakultetskih akcionih odbora, a posebno je zanimljiv istup jednog radnika OGP »7. juli«, koji nije poverovao insinucijama, već je došao da se uključi u studentske aktivnosti. On je rekao da treba ukinuti procentualno povećanje ličnih dohoda, jer onda direktori i rukovodeće osoblje sa 200.000 dinara dobije neuporedivo više nego radnik sa 60.000 dinara. On primećuje da su do skoro stanovi koji su davani išli na teret preduzeća, a sada se, kad su rukovodioci podmirili sebe, uvode krediti koje radnik ne može da otplaćuje...

Na sinoćnom zboru je govorio i prvoborac iz Čačka Zarko Anđelić, koji nije poverovao negativnim kvalifikacijama studenata, već je došao među njih da se lično uveri u smisao ovog pokreta. On je oduševljen onim što je video i rekao je na velikom mitingu: »Mi smo uz vas, jer smo verovali da stanje nije onakvo kako nam se prikazuje... Vi ste sa ovim pokazali da ste nedeljivi deo radničke klase«, itd. Što se tiče Saopštenja sa Saveta univerziteta, ono je odlučno dopunjeno zahtevom da se smene savezni, republički i gradski sekretari SUP-a, budući da su studenti Studentskog grada zapravo brutalno napadnuti od milicije, za čije su postupke odgovorni njihovi rukovodioci, koji su na bilo koji način dozvolili ovakav masakr. Dalje se zahteva ukidanje zabrane demonstracija, i na kraju se traži ostavka predsednika skupštine grada Beograda Branka Pešića.

čupali su me za kosu i tukli pendrekom... Bila sam na demonstracijama i sutradan ali mi se čini da su milicioneri bili mnogo suroviji pri prvom susretu (pa neka neko tvrdi da visoki rukovodioci nisu svojim prisustvom omele milicionere) prim. ur.)

Aleksandar Nakić priča da je dobio mnogo udaraca po leđima, rukama i grudima. Od udaraca mu je napuklo rebro. Na mene je palo tridesetak kolega koji su se povlačili.

Draginja Pašku se našla u gomili koja se srušila na zemlju. Kad je pokušala da ustane dobila je udarac po slepoočnici. U drugom pokušaju da se pridigne onesvestio je udarac po potiljku (ne može da se seti koliko je tu ležala). Sledeći udarac imao je čarobno dejstvo. Ustala je i sustigla jednu kolegicu. Jedan milicioner ih je pendrekom dok mu kolega nije rekao da im je dosta (da i to je moguće).

Milenka Obradović kaže da su je, u ponedeljak, kad je počelo mlaćenje uhvatili milicioneri i udarali pendrecima. »Povređena mi je ruka i noga. Preko mene je prešla gomila ljudi... Ukazana mi je prva pomoć u zemunskoj bolnici.«

Čuo sam — kaže Dušan Ivanović — kada je rukovodilac milicije komandovao: »jurite, i uzvikivao — »ubijte ubijte!«

Kolege su trčale preko mene — kaže Milka Radujko. Jedan nepoznat kolega mi je pomogao da ustanem. Potrčala sam pet — šest metara. Od sustavca mi se zamagljilo pred očima i nisam mogla više da bežim. Ponovo sam potrčala i pala. Milicioner je trčao prema meni. »Samo da me ne udari po glavi« pomislila. Glava mi je razbijena pendrekom. Maramicom jednog kolege zaustavila sam krv. Išla sam polako. Dva milicionera su me opet udarali po leđima.

Nosio sam partijsku zastavu, kaže Radomir Andrić, od koje nisam hteo da se odvojim. Trojica milicionera su me oborili na najbrutalniji način pendrecima i nogama... Ostavio sam se tek posle pet časova nesvesnog stanja.

Dakle, sudeći prema izjavama povređenih, milicioneri su se izvanredno zalagali. Njih bi, prema očiglednom učinku, trebalo specijalno nagraditi.

progresivnosti i humanosti tiče. Studenti upravo zbog toga, a zahvaljujući čistoj vatri koju u sebi nose i o kojoj je ovde reč, i traže zbiljsko ostvarivanje takve jedne političke platforme. Jasno je da, uprkos ekcesa i incidentnih zahteva, moralna i politička snaga i čistota takvog jednog Programa i zahteva teško da može naći takmaka. To je ono što u ovom času pre svega treba da bude konstatovano.

Kako će studentski zahtevi ponajpre doći u situaciju da budu realizovani u našoj sadašnjoj političkoj situaciji? Čini se da će ono najbolje i sa tačke gledišta ostvarivanja socijalizma najprogresivnije biti najbrže ostvareno ako se u sprovođenju studentskog programa akcije bude stalno imala u vidu da taj program mora da bude ostvarivan u određenim društveno-političkim i ekonomskim koordinatama koje ne zavise samo od mladih, progresivnih i oduševljenih gradilaca. Uspeh će biti utoliko veći ukoliko se razumnije i sa više smisla za realnost bude moglo da zauzme stav prema tim koordinatama i u okviru njih. Taj smisao za realističnost svakako je element prave, radikalne, revolucionarne, socijalističke i humane nastojenosti.

Čista vatra u srcima mladih i smisao za trezveno razmišljanje, — to je spoj dva elementa koji omogućuju da se sa optimizmom pogleda u budućnost, osvetljenu ovih dana svakome ko ume da gleda i vidi.

DRAGAN STOJANOVIC

U SARAJEVU

Osuđen miting solidarnosti

Već 4. juna u Sarajevu je, u dvorištu Filozofskog fakulteta, održan miting solidarnosti sa beogradskim studentima. Do sazivanja mitinga došlo je na zahtev velikog broja studenata sa više fakulteta, koji su želeli da tako izrazie svoje saganje sa zahtevima beogradskih kolega i da osude pisanje štampe o događajima u Beogradu.

Na mitingu je bilo oko 6 hiljada studenata koji su u potpunosti podržali zahteve beogradskih studenata. Oni su, pored toga, istakli i neke nove zahteve, s obzirom na izvesne specifičnosti svojih problema. Sa ovog skupa, na kome su govorili studenti, profesori, rektor i sekretar Izvršnog veća — studenti su u povorci, sa slikama druga Tita i Ce Gevare i sa različitim transparentima, krenuli prema centru grada. Demonstranti su se zadržali pred zgradom lista »Oslobođenje« gde su (sedeli) izrazili svoje nezadovoljstvo pisanjem ovog lista o događajima na Beogradskom univerzitetu i skandalizirali, pozivajući da im govori neko od drugova iz Izvršnog veća.

Uskoro zatim pojavili su se milicioneri na konjima i brojni milicijski automobili i došlo je do napada na studente u kome je više kolega i kolegica povređeno.

Već narednog dana, politički forumi osuđili su ovu akciju studenata a njihov stav proširio se (zahvaljujući pristrasnom obaveštavanju javnosti i direktivama kako da se (oceni) akcija) i na ostale fakultete i radne organizacije. Akcioni odbor demonstracija osuđen je i proglašen nelegalnim (važno je da je sve registrovano i da ima svoj broj — prim. ur.)

Pa ipak, studenti Filozofskog fakulteta, prema rečima člana Akcionog odbora demonstracija Miloša Okuke, i ne pomišljajući da odustanu od svojih zahteva:

— Odlučili smo da keju dalje vode Akcioni odbor, FOSS i Sekretarijat Osnovne organizacije SK Filozofskog fakulteta. Naše zahteve smo umnožili i uputili smo ih Republičkoj skupštini a poslali smo i otvoreno pismo »Oslobođenju« povodom napada na Akcioni odbor koji je, u ovom listu, apostrofirao kao ilegalan.

KNJIŽEVNICI MEĐU STUDENTIM

Beogradski književnici bili su, još od prvog dana, uz studente. Obilazili su fakultete i danju i noću, razgovarali sa studentima, čitali svoje radove, nudili materijalnu pomoć i sl. A da bi svoju podršku i zvanično pokazali, oni su sazvali vanredni plenum svog udruženja sa koga su uputili studentima pismo.

Od književnika koji su ovih dana viđeni na fakultetima pomenućemo: Vaska Popu, Desanku Maksimović, Branka Čopića, Dragoslava Mihajlovića, Mirka Kovača, Branimira Šćepanovića, Matiju Bečkovića, Zivojina Pavlovića, Mirjana Stefanovića, Božidara Timotijevića, Branislava Petrovića, Borislava Pečkica, Danila Kiša, Miru Aleković i Dušana Radovića.

I GLUMCI SU SE ODMAH SOLIDARISALI

U toku poslednjih dana veći broj dramskih beogradskih umetnika, u znak solidarnosti sa studentima, obilazio je fakultete i imпровizovao prigodne programe.

Među njima su bili i: Stevo Zigon, Stojan Dečermić, Đurđevka Čakarević, Branka Veselinović, Petar Slovenski, Branko Pleša, Mira Stupica, Ljuba Tadić, Karlo Bulić i Mlađa Veselinović.

Posebno oduševljenje izazvao je Stevo Zigon interpretirajući govor Robespiera iz drame »Dantova smrt« (na Filozofskom fakultetu).

U ovim programima učestvovala su i kulturno-umetnička društva »Branko Krstanović« i »Zilka Jovanović — Spanać« i studenti Muzičke akademije i Akademije za pozorište, film, radio i televiziju.

»Atelje 212« uputio je studentima pismo solidarnosti u kome se kaže da će se tekst tog pisma javno čitati pred svaku predstavu u ovom pozorištu. Podršku studentskim akcijama izrazili su i Jugoslovensko dramsko pozorište, Udruženje glumaca Beograda i Udruženje filmskih radnika Srbije.

STUB ZA BEOGRADSKE LISTOVE

Na tehničkim fakultetima određena su dva stuba: na jednom se nalaze novine koje verno prikazuju događaje od 2. i 3. juna, a to su za grebački »Vjesnik«, i neke druge, a na drugom stubu se nalaze iseći iz listova koji donose već poznate dezinformacije ne samo o događajima, već i o studentskim zahtevima i metodama. Či održavaju na skoro svim fakultetima, sastanajući drugi stub, na kome se redovno pojavljuju iseći iz uglednih dnevnih beogradske listova i manje uglednih večernjih listova zove se, shodno prirodi isečaka, stub srama.

NAPOMENA UREDNIŠTVA

Pošto »Student« može, usled tehničkih okolnosti, da izlazi na samo četiri stranice uobičajenog formata, to nam se ne pruža mogućnost da sve ono što je u vezi sa sadašnjom situacijom na Univerzitetu obuhvatimo u jedan ili dva broja. Diskusije koje danju i noći univerzitetskih foruma, stavovi partijskih i državnih tela, te sama atmosfera na fakultetima i oko njih, sve je to zaista dragoceno i ne bismo smeli, da su prilike povoljnije, da to ne zabeležimo. Ali, kada je već tako kako je, odlučili smo se, donekle i zbog želje samih studenata, da objavljujemo ono što je manje pojednostavljujemo sliku događaja, ali želimo da onom što se zna dodamo i još nešto da bi se bolje razaznavale neke stvari. »Student« i Univerzitetski odbor dobijaju veliki broj telegrama i pisama od kolektiva, grupa i pojedinaca. U njima se iznose posve suprotna mišljenja i ocene. Najveći broj je onih koji su slični (začudujuće slični) onima u dnevnoj štampi.

O ZABRANI PROŠLOG BROJA »STUDENTA«

Naš list je bio privremeno zabranjen za rasturanje (odlukom Okružnog javnog tužilaštva), sa obrazloženjem o kome ne valja ni govoriti.

Ono što je u svemu tome nije bilo uobičajeno jeste to što je odluka o zabrani lista, izgleda nam, bila donesena ranije. Ovo zaključujemo i na osnovu toga što jedan citat, naveden u optužnici, nije postojao u listu. Naime, taj je pasus postojao u prvobitnoj verziji teksta koji je u utorku ujutru odnesen u štampariju, ali je kasnije bio promenjen (radilo se o nekim bezopasnim podacima). Koliko nam je poznato, ovako postupanje nije u skladu ni sa propisima.

Zabrana »Studenta« mogla je naneti neuporedivo veće štete nego što je to odgovorni drug predviđao. Naime, studenti na mnogim fakultetima i u Studentskom gradu hteli su da izđu na ulicu kada im je saopšteno da se list neće rasturati.

PREPOROD

Kao učesnik predratnog studentskog pokreta mislim da se stvorio novi studentski pokret, prvi put posle oslobođenja, rekla nam je docent dr Slavka Morić, neuropshijator, inače savezni poslanik Socijalno Zdravstvenog veća. — Ovakvo masovno studentski pokret nikad nije postojao u našoj zemlji. Ne mogu kriti svoje oduševljenje verujući da više neće postojati ni jedno društveno pitanje, koje Univerzitet neće razmotriti, dati svoje mišljenje i boriti se za njega. Neosporno je da Univerzitet mora da postane žarište kritičke i naučne misli.

Mislim da ima mnogo moralnog, etičkog, psihološkog u fenomenu ovog preporoda, a sadržaj koji je dat u njemu već je ranije postojao.

MILICIONERI SPALJIVALI »STUDENT«

Do koje granice mogu da idu ispadi organa milicije pokazuje i slučaj koji se dogodio u noći između 6. i 7. juna. Posle donošenja odluke o skidanju zabrane rasturanja vanrednog broja lista »Student«, grupa studenata Saobraćajnog fakulteta rasturala je list po gradu. Oko 22 časa, na uglu Nemanjine i Deligradske ulice na Slaviji, dva agenta SUP-a i jedan pozornik organa milicije brutalno su napali studenta prve godine Stomatološkog fakulteta Ranka Đukić, (index br. 181/67), oduzeli mu oko 600 primeraka lista, pocepali ih i zapalili. Sve ovo se odigralo pred većom grupom građana, koja se okupila želeći da dobije list. Ranko je sa još troicom kolega, koji su ga čekali u kolima, uspeo da pobege u pravcu železničke stanice, gde su nastavili da rasturaju »Student«.

POMOĆ MEDICINARIMA

Studenti medicine, koji već pet dana ne napuštaju amfiteatar Patološkog instituta dobili su materijalnu pomoć od mnogih ustanova, pretežno Medicinskog fakulteta.

Kuhinja Ginekološko-akušerske klinike doleđuje 100 obroka dnevno, izražavajući spremnost da to čini sve do završetka studentskih akcija. Kolektiv studentskog doma »Voždovac« osiguravši sredstva od ličnih dohoda daje medicinarima svakodnevno 100 večera. Novčane priloge medicinarima su uputili: Hemijski institut, Histo-fiziološki, Patološki, Pato-fiziološki, Mikrobiološki institut, Institut za sudsku medicinu, sindikalna podružnica Patološkog instituta, Ginekološko-akušerska i Infektivna klinika, kolektiv Gradske bolnice i lekari docent dr Cvetković i dr Nikolić. Ukupna novčana pomoć iznosi 500.000 st. dinara.

RADNICI »VOŽDOVCA« — STUDENTIMA

Kolektiv studentskog doma »Voždovac« odlučio je da od svojih ličnih dohoda dodeli materijalnu pomoć studentima-učesnicima zborova.

Pomoć se dodeljuje u hrani. Studentima medicine šalje se svakodnevno 100 obroka (suve večere), stomatolozima 80, studentima veterine 50 i farmaceutima 40. Studenti ovih fakulteta čine najveći broj stanara ovog doma.

Hvala vam drugovi iz »Voždovca«.

Povređeni pričaju

Ako su politički forumi i razne redakcije čitali studentske zahteve od kraja i stavljajući teškoće Univerzitetu na prvom mestu hteli da umanje značaj studentskog poretka, milicioneri nisu činili takvu grešku. Oni su dokazali da u nepogrešivi i to ne samo po zvaničnim izveštajima SUP-a, već i po sistematskom masakriranju studenata. Nisu tukli više po nogama nego, na primer, po glavi i sl. Njima pripada zasluga i zato što su potpuno izjednačili žene i muškarce. U to su nas uverile izjave nekoliko povređenih mladića i devojaka. I pored izvanrednih opštih utisaka studenti su nabrajali i neke beznačajne detalje.

Draganu Radišić milicioneri su prvo tukli palicom po nadkolenicama a zatim nogama u glavu i stomak... Osvestila se tek na Prvoj hirurškoj klinici.

Zlatko Lozić piše iz Gradske bolnice u Zemunu da mu je drago što je ranjen (u obe noge) kod podvožnjaka na prvom demonstracijama jer je to odgovor na besmisleno pitanje štampce: ko je pucao.

Nas koji smo otišli da pregovaramo sa milicionerima ovi su odmah dočekali kamenjem — kaže Tamara Kaliterna. Cipela mi se napunila krvlju. Verovala sam da je to od kamena. Nisam slutila da mi je metak razmrskao nogu... Posle, na putu prema zgradi SUP-a

O koordinatama i o vatri

Nema nikakve sumnje da je politički program studenata, koji je nikao i izrastao u ovih nekoliko burnih dana, plod ne samo izvanredno velike političke dinamike studenata, partijskih i državnih tela i najposle celog društva, u tih nekoliko dana, već jedne čiste vatre mladosti, koju studenti i omladina u celini u sebi nose i koja je, nalazeći svoj izvor u dosadašnjem razvitku trušta, idejama prave socijalističke demokratije i samoupravljanja, blesnula ovih dana jače, osvetlivši sve ono što treba menjati (u budućnosti), ostvarujući dakle vidike i puteve u tu budućnost i pokazujući da je kao jedna sveža i velika energija ne samo moguća u našem društvu već i sasvim realno prisutna. Ta čista vatra mladosti u nama omogućila je nastanak ovakvog programa koji zahteva, najopštnije posmatrano, praktičku realizaciju Programa Saveza komunista, kao one ideje koja proizilazi i sa idejama o samoupravljanju i društvenoj svojini predstavlja jedinstvenu političku platformu u svetu, što se

UPAD MILICIONERA U LIKOVNU AKADEMIJU

Dana 4. juna 1968. god. u 23.40 časova Milicija je bez povoda provokativno i nasilno provalila u zgradu Akademije za likovne umetnosti i brutalno napala grupu studenata i pretukla ih. Ispred zgrade Akademije u Knez Mihajlovoj ulici, bila je okupljena grupa građana i međusobno diskutovala. Jednog trenutka je došao autobus iz Knez Mihajlove ulice iz kojeg su istrčali milicioneri i napali grupu građana. Redari Akademije, na ulazu iz Raičeve ulice utrčali su u zgradu i zaključali vrata. Milicioneri su silom otvorili vrata i nastalo je besomučno udaranje po studentima u hodniku Akademije. Sve se desilo u trenutku. Studenti, a među njima pretežno studentkinje povukli su se na gornji sprat. Pri ovom divljačkom napadu milicije na goloruke studente, povređeni su: Verica Kocić, Zvonimir Marković i Dimitrije Đurić. Ovim aktom je povredjen integritet Beogradskog univerziteta i pokazuje način na koji milicija pokušava da mime i dostojanstvene demonstracije studenata i profesora pretvori u nered.

D. D.

ISPRAVKA

Molimo vas da u listu »Student« izvršite ispravku pogrešno date informacije koja je izašla u vanrednom broju od 4. 6. 1968. godine i glas:

PODRSKA »TERMEOELEKTRA«

»Na zboru radnika preduzeća »Termoelektro« radnici su se solidarizovali sa studentima i poklonili im 50.000.000 starih dinara.

Navedena informacija je netačna jer su radnici preduzeća »Termoelektro« na svome zboru prihvatili samo pozitivne zahteve studenata, a odbacili metode sa kojima studenti žele da ih ostvare, a naročito ulične demonstracije, nered i materijalne štete. Što se tiče poklona studentima od 50.000.000 starih dinara nije tačna informacija, jer je na zboru rečeno da će se odrediti iznos od 50.000.000 starih dinara i dodeliti Rektoratu Beogradskog univerziteta za stipendiranje studenata koji će se po završetku studija zaposliti u preduzeću »Termoelektro«.

KORAČNICA

(Posvećeno Vladimiru Majakovskom)

Ko kiša plamna na zemlji sušnoj
Što mlazom vode peva
Putem revolucije koračajmo
Leval Leval Leval!

Nek sunce padne u srca naša
Nek munja zemljom seva
Kljusuju istoriju poterajmo
Leval Leval Leval!

Za hrabrost očeva znamo iz knjiga
I njihov san je to što zagreva
Al' danas i dalje naša je briga
Leval Leval Leval!

Pred očima nam sada ko nekada njima
Komuna — zvezda izgrevla
Mladost je naša privilegija
Leval Leval Leval!

STIHOVI: MIROSLAV TODOROVIC
MUZIKA: VUK STAMBOLOVIC

STIZALA JE I MATERIJALNA POMOC

Već prvog dana zborova po fakultetima studenti su međusobno prikupljali novac za hranu. Ubrzo je počela da im stiže i novčana pomoć sa strane. Koliko znamo, novčanu pomoć studentima dali su: Sindikalna podržna studentskog doma »Slobodan Penzić — Krčun«, radni kolektiv Studentske zadruge, Sindikalna podržna Prirodno-matematičkog fakulteta, jedan broj profesora i pojedinci van fakulteta.

PISMA

Univerzitetskom odboru Saveza studenata i akcionim odborima demonstracija po fakultetima svakodnevno stižu desetine

telegrama i pisama iz cele zemlje u kojima nas radni ljudi osuđuju »što smo primenili silu protiv (verovatno jadne) milicije«. Oni, dalje, »shvataju da nam je teško ali nas uveravaju da — ni njima nije lakos«.

Studenti to inače ne znaju nego se u svom Akciono-političkom programu zalažu »samo« za socijalnu jednakost, za samoupravljanje na svim nivoima, za ukidanje privilegija itd.

AMBLEM

Trenutno najpopularniji »bedž« na beogradskim ulicama je znak »crvenog univerziteta«. Ovaj amblem umnožava se i deli na mnogim fakultetima pa više nije nikakva retkost da naiđete na grupe mladića i devojaka sa ovim amblemom.

Jedan prolaznik, na Terazijama, oslovio je dve devojke:

— Kćeri, kakav vam je to znak, šta znači to crveno u sredini?

— To... to je znak studenata...

— A to plavo, okolo?

— E to vam je milicija, — dosetila se jedna devojka.

Zabeleške

Studenti! Šta je značila ta reč pre nedelju dana za većinu ljudi?

Mogla je da znači mladog čoveka koji stanuje u trokrevetnoj sobi, sa četvoricom svojih kolega, među zidovima oblepljenim gollišavim slikama glumica. Mogla je da označava onoga koji ima dva para cipela (antilop i kožne), jedne patike za fudbal, pet pari čarapa (koje pere u lavabou deterđentom »biljana«), jedne usjaktele farmerice, dve perionske košulje, jedna kravata, sako i pantalone. Ona je predstavljala čoveka koji doručkuje (ukoliko doručkuje!) burek i kiselo mleko, koji obavezno ruča gust pasulj sa slaninom, a za večeru nešto prezalogaj za trista dinara. Student! To je mlad čovek koji se napije što ne položi ispit i koji se teško napije zato što neki njegovi vršnjaci imaju kola i dnevni džeparac od 15 hiljada. Student je uvek veselo. On se cereka, kikoče, zvižduče, pevuši, viče... On se okreće na ulici za talasavim hodom neke žene, on se udvara prodavacima sladoleda, kondukterkama, on prosipa (»ko iz rukava«) masne i političke viceve, on je neozbiljan.

»Zaboga«, govoreli su još pre nedelju dana ljudi za studente, »kako su neozbiljni, nemoralni. Bez ideala su. Zauvek je nestalo one zlatne revolucionarne mladeži«.

Sada, posle nedelju dana, reč STUDENT znači, pored navedenog, i nešto drugo, nešto što je svima poznato.

Nekoliko slučajeva iz ovih burnih dana, koje ćemo ispričati pokazuje samo jedan minimalni deo hrabrosti, dostojanstva i revolucionarnog oduševljenja koje su ispoljili beogradski studenti.

Prvi slučaj. Podne, 3. juna, podvoznjak u Novom Beogradu. Sunce upeklo, zažarilo se na nebu. Odsjajuju šlemovi milicionara. Zagor! Najednom zabruja pesma. »Budi se istok...« Prvo nečujno a zatim iz stotine grla.

Glasovi se slijuju u jedan, gromoglasan. Oznajena i ozbiljna lica studenata. Dostojanstvenost im u očima. Pesma se širi, odjekuje... — To je bilo pola sata pre masakra Milicije.

Drugi slučaj. Reč je o jednoj kolegici sa Filološkog fakulteta. Znam da se zove Vesna. Nosi crni džemper, rep tamne kosu pada joj na leđa. Vesna je već tri dana na fakultetu. Tri dana po dva-tri sata spava na klupama u učionicama. Tamni podočnjaci joj narasli. Hrani se sendvičima i jogurtima koje deli Akcioni odbor. Svakog trenutka nešto radi. Čas je na dužnosti redara, čas ispisuje parole; video sam je kako deli »Student«, kako kuva kafu za pospane kolege, kako raznosi »Bilten«. A sitne, sitne oči joj neprestano blistaju, igraju.

Treći slučaj. Jednoj kolegici otac radi u Radio-Beogradu. Ona je pokušavala da ubedi njegove kolege i odgovorne iz Radija da tačno obavestavaju javnost o događajima na Beogradskom univerzitetu. Međutim, sutradan, u sredu, ona je obavestena od oca da su je tražila dva islednika SUP-a. Koleginica je (kojoj se ne sećam imena) to ispričala u Sali heroja, prepunju studenata. »Drugovi«, rekla je studentkinja sa suznim očima, »ja moram popodne da odem kući i ako me uhapse, ja vam dajem časnu reč i da ću i tamo se boriti za te ove zahteve koje smo ovde postavili«. Jedno ovakvu romantičnu hrabrost prisutni su pozdravili aplauzom, koji je trajao jedan minut.

Nikad se nije tako govorilo kao ovih dana na fakultetima. Zborovi su, uglavnom, trajali preko celog dana. Na Filozofskom čak kasno do u noć. Aule, dvorišta i amfiteatri uvek su bili puni. Studenti i profesori su se smenjivali za govornicima. Diskusije su prekidane čitanjem pisama prispelih Akcionom odboru. Bilo je retkih pauza.

Mnogi umetnici su posetili studentske zborove. Oni su dali potpunu podršku studentskim zahtevima. Desanka Maksimović, pre nego što je pročitala jednu pesmu, zatražila je obećanje od studenata da će se oni i kroz trideset godina boriti i dalje za napredne ideje.

Noću, osim diskusija, studenti su se, ako nisu spavali, zabavljali na razne načine: neki su igrali šah, neki pevajući, okupljeni oko makara sa gitarama, neki rešavali ukrštene reči, igrali se »rata podmornice« i slično.

M. S.

O sredstvima informisanja javnosti, miliciji, moralu, i nečem drugom

U privremeno zabranjenom vanrednom broju »Studenta« od 4. juna, pisao sam o štampi i radiju. Tamo sam ustrojstvo sredstava informisanja u nas uporedio sa ustrojem Narodne Milicije. Ovo poređenje sam zasnovao na dve poražavajuće sličnosti. Prva: u Miliciji, prirodno, postoji načelo bespogovornog izvršavanja naređenja. Druga: pripadnici Milicije se lako poistovećuju sa jednim opasnim fenomenom koji sam opisao kao rdavu, primitivnu i surovu kolektivnu svest.

Ovo poređenje sredstava informisanja javnosti i Milicije valja obrazložiti. No argumentacija ovog obrazloženja u velikoj meri zavisi i od odgovora na jedno pitanje: kako su sredstva informisanja obavila svoju dužnost objektivnog, nepristrasnog obaveštavanja javnosti?

Na ovo pitanje ću odgovoriti u svetlu onog pravnog obrazloženja okružnog javnog tužioca kojim je »Student« bio privremeno zabranjen za rasturanje. U toj zabrani se u prvom planu nalaze tri termina: neistinite, izopačene i alarmantne vesti. Pokušajmo sada da ovu argumentaciju javnog tužioca primenimo na one koji nisu bili zabranjeni, ni privremeno, ni trajno. Neka kao primer posluže dva najznačajnija razmišljanja: kakav je sadržaj studentskih zahteva, i zatim, kojim su se metodama studenti poslužili u iznošenju ovih zahteva.

Beogradski listovi, radio i televizija (izuzev drugog dela dnevnika od 3. juna) tvrde sledeće:

1. da studentski zatevi održavaju niz nerešenih materijalnih problema studenata, kao i neka stalaška pitanja na Univerzitetu. Lako je dokazati da je ovo izopačena i neistinita vest. Naime, od prvog dana parole koje su studenti nosili, kao i akcioni program koji su formulisali, pokazuju da se u prvom planu studentskih zahteva nalaze socijalna jednakost, te borba protiv birokratskih struktura koje onemogućavaju da se dosledno ostvare načela proklamovana Ustavom i Programom SKJ. Koliko su ozbiljne i dalekosežne posledice ovakve dezinformacije pri političkoj i moralnoj oceni studentskih zahteva i pokreta, ostavljam čitaocima da prosude.

2. da studentske zahteve (ovako netačno interpretirane) valja podržati (hvala) ali da treba odbaciti metode nasilja kojim su se studenti poslužili pri njihovom iznošenju. Da se metodom nasilja ne mogu postići demokratski i samoupravni ciljevi, to je u celini i

Univerzitetskom savetu, UK Saveza komunista, UO Saveza studenata i Akcionom odboru studenata i nastavnika beogradskog Univerziteta

Dragi drugovi,

Kolektiv Jugoslovenskog instituta za ekonomska istraživanja smatra da su akcije studenata i nastavnika Beogradskog univerziteta izraz njihove društvene angažovanosti i visoke socijalističke svesti, pa u celini prihvata akcioni program rukovodstva Beogradskog univerziteta.

Kao institut ekonomskih nauka posebno ističemo onaj deo akcionog programa koji se odnosi na ekonomske probleme i njihove efekte na društvene odnose u našoj zemlji. U našem današnjem naučno-istraživačkom radu došli smo do zaključaka da su osnovni ekonomski problemi našeg društva sledeći:

1. Sistem društvenog planiranja nije omogućio sagledavanje dugoročnog privrednog razvoja i nije obezbedio neophodni stepen koordinacije i usmeravanja privrednih aktivnosti.

2. Nedostaci privrednog sistema, a posebno sistema raspodele, i efikasne ekonomske politike otežavaju rešavanje problema: niske stope rasta, zatim, nezaposlenosti, nestabilnosti, socijalne diferencijacije i nepravednog bogatstva.

3. Nepostojanje takvog sistema samoupravljanja na svim nivoima, od najnižeg do najvišeg, koji bi obezbedio puno angažovanje najposobnijih i najpogresivnijih snaga na rešavanju vitalnih ekonomskih i političkih pitanja našeg socijalističkog društva.

4. Posebno ističemo važnost stvaranja realnih uslova za afirmaciju sposobnosti kao jedini kriterijum za obrazovanje. Političkom stipendiranju, kreditiranju i drugim merama treba sprečiti da materijalni razlozi budu prepreka za školovanje sposobnih. To će doprineti da se i onaj deo intelektualnih snaga koji je zbog toga gubljen ugradi u fond znanja ove zemlje. Covek i njegovo znanje, dugoročno gledano, predstavljaju najvažniji uslov privrednog razvoja i efikasnosti: privredivanja. Sistem obrazovanja treba reformisati tako da mladim ljudima pruži nasavremenija znanja kakva zahteva naše društvo i razvoj nauke i tehnike. Ta reforma imaće svoj puni društveni smisao samo ako se usvoji smelija orijentacija na menjanje kvalifikacione strukture.

Podržavajući vašu akciju i vaš zahtev da se sa reči pređe na dela, svesni smo da su ekonomski problemi koje ste pokrenuli vrlo složeni. Neki od tih problema mogu se rešiti odmah, savlađivanjem inercije koja postoji u nekim forumima i organima, čemu vaš pokret daje ogledan doprinos. Postoje, međutim, i problemi koji su eiz objektivnih razloga ne mo-

bez ostataka tačno. To su studenti znali i pre nego što ih je štampa o tome obavestila. U tome se svi slažemo. No ono u čemu se ne slažemo je sledeće: KO je upotrebio nasilje? Da li goloruki studenti ili Milicija? Odgovor na ovo pitanje ne samo da znaju svi milicioneri, studenti, novinari i prisutni politički radnici (od kojih je jedan uleteo u tuču, vičući: »Stani! Ko je naredio da se tuče?«) Već i vrapci na drveću znaju da su studenti u iznošenju svojih zahteva koristili metod mirnih demonstracija i zborova na fakultetima, na kojima vladaju red, strogost i disciplina. A je dan novinar u dašnjim »Večernjim novostima« traži da se studenti-redari uklone ispred fakulteta! On, očigledno, mnogo polaže na miliciju, i, ako ni zbog čega drugog, ostaće za uvek u istoriji jugoslovenskog novinarstva kao primer onog poređenja milicije i štampe kojim sam započeo ovaj napis.

Ako su se sredstva informisanja javnosti služila vestima koje su, po pravnoj terminologiji javnog tužioca, neistinite i izopačene, to znači da sa tim sredstvima informisanja javnosti nešto nije u redu. To što Milicija i sredstva informisanja javnosti daju istovetnu, kako smo videli, netačnu verziju, nije plod puke slučajnosti. To je plod upravo onih sličnosti na kojima sam zasnovao svoje poređenje sredstava informacija u nas sa Narodnom Milicijom u nas.

Da budem sasvim otvoren i jasan: niz novinara uglednih beogradskih listova i požalio se i javno i u četiri oka, da su im njihovi urednici odbili tekste u kojima se o događajima pisalo u smislu ispravki koje sam naveo. Ti tekstovi bili su odbijeni. Oni tekstovi koji su se poklapali sa verzijom Milicije, bili su objavljeni. Novinari čiji je hleb u pitanju, i koji se nalaze u položaju ponižavajuće zavisnosti, mogu ili da napišu onakav tekst koji odgovara bespogovornom naređenju javnog tužioca, ili da tekst nikako ne napišu. Drugog izlaza nema. A zna se u kojim ustrojevima nema alternativna. Poređenje Milicije i sredstava informisanja javnosti u nas ne treba dalje dokazivati.

I najzad, da pomenemo treći termin iz obrazloženja javnog tužioca: da su vesti, koje je »Student« od 4. juna objavio, alarmantne. To je, nažalost, tačno. (mada ne u onom smislu kako ih tužilac tumači). Tačno je da su dva studenta povređena va'renim oružjem. Tačno je i to da je prorektor Bunuševac uporedio postupanje predatne policije i Milicije, na šteto ove druge. Sve su to alarmantne vesti. Postoje i druge alarmantne vesti, i one se, nažalost, često pojavljuju u sredstvima informisanja javnosti. Alarmantna je vest: da u zemlji ima gotovo milion nezaposlenih, gotovo četiri miliona nepismenih, i da su nainiži lični dohotci do 5. juna bili 15.000 starih dinara.

No u prirodi je rdave i poslušne kolektivne svesti da ovakve alarmantne vesti prikazuje kao nešto što je samo po sebi prirodno. Kao nešto protiv čega se ništa ne može učiniti. A kada se povede jedna oštra, načelna i dosledna akcija da takve alarmantne vesti prestanu da postoje, to za rdavu kolektivnu svest, uljuljkaju dobrom platom i ličnom bezbriznošću, odsustvom morala i kritičke svesti predstavlja alarmantnu vest.

Da je i to alarmantna vest, tačno je. Postoji velika razlika između onih koji se, rizikujući, bore protiv mračnog mehanizma jedne rdave kolektivne svesti, i onih koji u ime te svesti prećutkuju ISTINU.

ALEKSANDAR ILIC

gu rešiti u kratkom roku, već zahtevaju, pored angažovanja društveno-političkih snaga, i angažovanje svih naučnih radnika i naučnih institucija na istraživačkom radu.

Do sada su mogućnosti ekonomista — naučnika nedovoljno korišćene zbog birokratskog otpora i praktičističkog stila u rešavanju ozbiljnih ekonomskih problema. Takav stav je, pored ostalog, doveo i do zastajanja u razvoju ekonomskih nauka u našoj zemlji. Vaša akcija doprinosi stvaranju uslova u kojima će praktičizam biti brže zamenjen naučnim prilazom rešavanju problema.

Za žaljenje je što je naše društvo došlo u situaciju da se rešavanje nekih njegovih problema mora pokretati na ovakav način. Zbog toga se svi moramo zalagati za punu ličnu i kolektivnu odgovornost u vršenju svih društvenih poslova.

Podržavamo odlučnost u zahtevima da se brže i smelije ide na ostvarenje proklamovanih ustavnih načela naše zajednice i programskih ideja SKJ. Isto tako, na kraju pozdravljamo vaše napore da sprečite destruktivne akcije anarhističkog i neprijateljskog karaktera. 7. juna 1968. godine

KOLEKTIV JUGOSLOVENSKOG INSTITUTA
ZA EKONOMSKA ISTRAZIVANJA
Beograd, Zmaj Jovina 12

STUDENT

STUDENT IZLAZI UTORKOM
STUDENT CENA 30 PARA
STUDENT POSTANSKI FAH 692
STUDENT

STUDENT

UREĐUJE REDAKCIJSKI KOLEGIJUM
BORISAV DZUVEROVIC, ALLJA HODZIC, ALEKSANDAR ILIC, KEMAL KURSPAHIC, BRANKA OLESEVIC,
RAJKO PAVICEVIC, MILISAV SAVIC

GRAFICKI UREDNIK
FLORIJAN HAJDU
GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
BORISLE VUKOVIC

IZDAVAC UNIVERZITETSKI ODBOR. — UREDNISTVO
I ADMINISTRACIJA BEOGRAD, SVETOZARA MARKOVICA BROJ 79/II. — TELEFON 645-894. — TEKUCI
RACUN 608-1291-2. — GODISNJA PRETPLATA 8 DINARA; ZA INOSTRAVSTVO 18 DINARA. — STAMPA
»GLAS« BEOGRAD, VLAJKOVIĆEVA 8.